

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (O. Dvornic)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, A. Braga, V. Mihaila)

DECIZIE

06 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
Judecători

Oxana Parfeni
Aliona Donos
Diana Stănilă

examinând recursul declarat de Andrei Racu,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Andrei Racu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral,
împotriva încheierii din 09 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

a c o n s t a t a t:

La 24 noiembrie 2021, Andrei Racu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile în procedura contenciosului administrativ și încasarea prejudiciului moral cauzat în sumă de 50000 de lei.

Prin hotărârea din 24 ianuarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Racu.

La 29 ianuarie 2022, Andrei Racu a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia cu casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri privind admiterea cererii sale de chemare în judecată.

Prin încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Andrei Racu, cu acordarea apelantului, a unui termen de 10 zile din momentul recepționării prezentei încheieri, pentru prezentarea cererii de apel motivat. Totodată, l-a informat pe Andrei Racu despre consecințele art.369 alin.(1) lit. a) din Codul de procedură civilă, ce survin în urma neexecutării încheierii.

Prin încheierea din 09 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit cererea de apel depusă de Andrei Racu împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, pentru neîndeplinirea indicațiilor instanței de

apel, expuse în încheierea emisă în conformitate cu art.368 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

La 27 iunie 2023, Andrei Racu a depus recurs împotriva încheierii din 09 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat casarea acesteia și transmiterea cauzei pentru examinarea cererii de apel, la etapa primirii apelului nemotivat (f.d. 83-86).

În motivarea recursului, recurentul a indicat că a recepționat încheierea din 09 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău la data de 27 iunie 2023, cu care însă nu este de acord și o consideră ilegală și neîntemeiată, deoarece el nu a recepționat încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, ce putea fi transmisă în spam, ori care s-a șters până a fi recepționată. Respectiv, nu avea de unde să cunoască despre termenul acordat de instanța de apel pentru înlăturarea neajunsurilor, iar restituirea apelului în aceste condiții, îi încalcă dreptul de acces la justiție, prin lipsirea de căile de atac, precum și dreptul la un proces echitabil și la un recurs efectiv, prevăzute de art. 6 § 1 și art.13 CEDO.

Subsecvent, recurentul a opinat că instanța de apel a emis încheierea contestată cu interpretarea și aplicarea eronată a prevederilor legale pe care și-a întemeiat soluția, și anume art.100 alin.(1) din Codul de procedură civilă și art. 21 alin. (2) al Legii privind semnătura electronică și documentul electronic, or, la dosar nu există semnătura sa și nici alte probe, care ar dovedi transmiterea textului cuprins în act, precum și confirmarea primirii lui de către el, iar încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău nu este un document electronic în sensul legii citate, fapt ce denotă că aceste prevederi legale nu sunt aplicabile speței.

De altfel, având în vedere noțiunile de „document electronic” și „semnătură electronică” indicate în art. 2 al Legii enunțate, Andrei Racu a notat că, la caz, nu este vorba despre semnarea electronică a documentului și despre un document electronic în sensul legii citate.

Astfel, în final, recurentul a reiterat că încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău nu i-a fost comunicată legal, respectiv nu poate fi considerată neexecutată în termenul indicat, or, termenul de 10 zile nu a început să curgă în raport cu el, astfel neexistând un temei de restituire a apelului său.

La 13 iulie 2023 în adresa Ministerului Justiției al Republicii Moldova a fost expediată copia recursului declarat de Andrei Racu.

Până la data stabilită pentru examinarea recursului declarat de Andrei Racu, Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu a depus referință în care să-și expună opinia asupra argumentelor invocate de recurent.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Încheierea recurată a fost pronunțată la 09 iunie 2023 și expediată participanților la proces la 16 iunie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d. 81).

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus la 27 iunie 2023, de Andrei Racu, este în termen.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Andrei Racu, este neîntemeiat și urmează a fi respins cu menținerea încheierii contestate.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art.427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept: să respingă recursul și să mențină încheierea.

Materialele cauzei atestă că la 29 ianuarie 2022, Andrei Racu a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia cu casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri privind admiterea cererii sale de chemare în judecată (f.d.39-40).

Prin încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Andrei Racu, cu acordarea apelantului, termen de 10 zile din momentul recepționării prezentei încheieri pentru prezentarea cererii de apel motivat. Totodată, l-a informat pe Andrei Racu despre consecințele art.369 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă, ce survin în urma neexecutării încheierii (f.d.68-69).

Prin încheierea din 09 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit cererea de apel depusă de Andrei Racu împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, pentru neîndeplinirea indicațiilor instanței de apel, expuse în încheierea emisă în conformitate cu art.368 alin. (1) din Codul de procedură civilă (f.d.75-79).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel corect și întemeiat, prin prisma art.369 alin.(1) lit. a) Cod de procedură civilă, a restituit cererea de apel depusă de Andrei Racu.

În argumentarea concluziei enunțate, instanța de recurs relevă că încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Andrei Racu, cu acordarea termenului de 10 zile pentru înlăturarea neajunsurilor, în temeiul art.100 alin. (1) din Codul de procedură civilă a fost expediată de către instanța de apel apelantului Andrei Racu, prin intermediul poștei electronice, la adresa de e-mail indicată de acesta în cererea sa de chemare în judecată (f.d.2), precum și în cererea de apel nemotivat (f.d.39), la data de 05 aprilie 2023 și ulterior, în mod repetat la 15 mai 2023, ora 12:35, fapte confirmate prin extrasele de pe poșta electronică anexate la materialele cauzei (f.d.70, 74).

Astfel, în sensul art.112 din Codul de procedură civilă, Andrei Racu urma să prezinte cererea de apel motivat, până la data de 17 aprilie 2023 inclusiv, sau în caz contrar la 25 mai 2023, deoarece încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost recepționată, prin intermediul poștei electronice la 05 aprilie 2023 și ulterior la 15 mai 2023.

Or, conform art. 45 alin. (1) și (2) al Legii nr. 124 din 19 mai 2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, dacă semnatarul sau creatorul sigiliului electronic și destinatarul documentului electronic nu au convenit altfel, moment al expedierii documentului electronic se consideră momentul intrării acestuia în sistemul informațional care nu este controlat de către semnatar sau creatorul sigiliului electronic ori de către intermediarul în circulația electronică a documentelor care expediază documentul electronic în numele semnatarului sau al creatorului sigiliului electronic.

Dacă semnatarul sau creatorul sigiliului electronic și destinatarul documentului electronic nu au convenit altfel, momentul recepționării documentului electronic se consideră momentul intrării acestuia în sistemul

informațional indicat de destinatar. În cazul în care destinatarul documentului electronic nu a indicat sistemul informațional respectiv, documentul electronic se consideră recepționat din momentul intrării acestuia în sistemul informațional al destinatarului, iar în cazul în care destinatarul nu dispune de un asemenea sistem – din momentul extragerii de către destinatar a documentului electronic din sistemul informațional prin care a fost transmis.

Iar, potrivit art.22 alin. (1), (3), (4) lit.c) și alin. (5) al Codului civil, se consideră notificare comunicarea unui act juridic sau a unei informații într-un scop juridic.

Notificarea produce efecte din momentul când ajunge la destinatar, cu excepția cazului în care aceasta prevede un efect întârziat.

Notificarea se consideră ajunsă la destinatar: în cazul unei notificări transmise prin poștă electronică sau prin alt mijloc de comunicare individuală, când poate fi accesată de către destinatar;

Notificarea se consideră că a ajuns la destinatar după îndeplinirea uneia dintre cerințele prevăzute la alin.(4), oricare dintre acestea este îndeplinită mai întâi.

Contrar cadrului normativ enunțat, Andrei Racu nu a înlăturat neajunsurile menționate prin încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău în termenul stabilit, fapt ce a impus emiterea încheierii din 09 iunie 2023.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că Andrei Racu, depunând la 29 ianuarie 2022, doar apel nemotivat împotriva hotărârii din 24 ianuarie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, avea obligația de a întreprinde toate măsurile necesare, de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță și de a îndeplini cerințele legale, fapt, ignorat de acesta.

Mai mult, Andrei Racu, în cererea de apel nemotivată indică faptul că își rezervă dreptul de a prezenta motivele cererii de apel după ce va face cunoștință cu hotărârea motivată a primei instanțe (f.d.39).

Completul de judecată remarcă și faptul că Andrei Racu, din data depunerii apelului nemotivat - 29 ianuarie 2022 și până la 17 aprilie 2023 sau, respectiv 25 mai 2023 inclusiv, data limită pentru înlăturarea neajunsurilor indicate de instanța de apel în încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a avut termen suficient pentru a prezenta cererea de apel motivată, însă nu a întreprins acțiuni, care ar dovedi intenția de a executa indicațiile date de instanța de apel.

Aici, la argumentul recurentului precum că nu a recepționat încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, deoarece instanța de apel nu i-ar fi expediat-o prin intermediul poștei electronice, instanța de recurs menționează că confirmarea expedierii și recepționării documentului către partea interesată se atestă prin extrasul eliberat de către operatorul poștei electronice. În mod special, înscrisul dat conține: datele de identificare a poștei electronice a expeditorului și a destinatarului; data calendaristică, anul, ora expedierii, precum și atașamentul cu actul judecătoresc. Cu titlu de excepție, în caz de eroare tehnică sau neexpediere a actului pe poșta electronică, extrasul pre-citat va cuprinde informații cu privire la aceste inexactități. Cu alte cuvinte, expeditorul va primi un mesaj separat de la „Mail delivery system” sau extrasul dedus analizei va cuprinde mesajul de la „Mail delivery system” conform căruia operatorul poștal va explica cauzele care au stat la baza returnării mesajului către expeditor. De regulă, acesta este informat că transmiterea mesajului nu a fost posibilă, deoarece adresa nu a fost găsită sau ea nu poate primi e-mailuri.

Prin urmare, în lipsa acestor mențiuni, de rând cu anexarea extraselor de pe portalul poștei electronice a instanței de apel, se atestă faptul că apelantului Andrei Racu i-a fost notificată încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, inițial la 05 aprilie 2023 și ulterior la 15 mai 2023, iar această modalitate de notificare a actului judecătoresc emis, se încadrează în rigorile art. 100 alin.(1) al Codului de procedură civilă în coroborare cu art. 45 alin. (1) și (2) al Legii nr. 124 din 19 mai 2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere și art.22 alin. (1), (3), (4) lit.c) și alin. (5) al Codului civil.

De altfel, din considerentele enunțate, instanța de recurs cataloghează ca fiind nefondat argumentul recurentului privind necomunicarea de către Curtea de Apel Chișinău a încheierii din 23 martie 2023, respectiv, imposibilitatea înlăturării neajunsurilor cererii de apel în termenul acordat de 10 zile.

De asemenea, argumentul lui Andrei Racu precum că încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-ar fi dus în spam sau șters nu poate fi considerat temei justificativ de neîndeplinire în termen a indicațiilor instanței, odată ce acest lucru nu s-a dovedit de către recurent.

Mai mult, este responsabilitatea exclusivă a recurentului de a-și verifica corespondența expediată la e-mail-ul personal, pe care însuși la indicat și acordat instanței de judecată în vederea comunicării actelor de procedură. Iar, depunând apel nemotivat, Andrei Racu era conștient de faptul că urmează să prezinte și apelul motivat, respectiv, ținea de obligația dânsului de a depune diligența necesară de a se interesa de soarta dosarului și la ce etapă procesuală se află acesta, inclusiv de a solicita încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău pe suport de hârtie și de a o executa în termenul acordat.

Or, în hotărârea *Gurzhyy versus Ucraina* (01 aprilie 2008), în care reclamantul nu a primit copii ale hotărârilor judecătorești, care i-au fost transmise de instanța locală prin poștă obișnuită, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a considerat că, a fost chemată să examineze nu numai ce măsuri au fost luate de autoritățile judiciare pentru a se asigura că reclamantului i-au fost comunicate cu promptitudine deciziile, dar și acțiunile pe care reclamantul le-a luat pentru a se informa cu privire la evoluția procedurilor sale.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiat argumentul recurentului precum că instanța de apel i-a îngădit dreptul de acces liber la justiție, la un proces echitabil și recurs efectiv, or, din materialele cauzei rezultă că Curtea de Apel Chișinău a creat condițiile necesare prevăzute atât de legislația națională, cât și de cea internațională, asigurându-i lui Andrei Racu posibilitatea de a-și valorifica efectiv drepturile sale procesuale, care însă nu a dat dovadă de diligență în realizarea drepturilor sale.

În circumstanțele descrise, Completul de judecată reține că soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată privind restituirea cererii de apel în rezultatul nelichidării neajunsurilor, este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, având în vedere obligația părților privind exercitarea drepturilor procedurale cu bună credință și în termen.

Art. 56 alin. (3) și art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, preved că participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Totodată, potrivit art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte, iar potrivit art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 10 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă prevede că, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural. Efectuarea necorespunzătoare a actelor de procedură va fi invocată, în fiecare caz de comitere a încălcării legii, de către judecător sau de participantul care are interes să o invoce.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (a se vedea cauzele Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007, Pîrnău ș.a. vs Republica Moldova din 31 ianuarie 2012 și SA „Universul” vs Republica Moldova din 10 iulie 2012).

Pornind de la cele menționate supra, coroborate cu probele administrate la dosar, instanța de recurs apreciază întemeiată poziția instanței de apel referitoare la faptul că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel date prin încheierea din 23 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și prin urmare, corect a dispus restituirea cererii de apel depuse de Andrei Racu.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că încheierea instanței de apel este legală, iar argumentele invocate de Andrei Racu sunt declarative și neîntemeiate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat și a menține încheierea contestată, care face obiectul prezentului recurs.

În conformitate cu art. 427 lit. a), 428 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Andrei Racu.

Se menține încheierea din 09 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de către Andrei Racu împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Oxana Parfeni

judecătorii

Aliona Donos

Diana Stănilă